

Tytuł rozprawy: „*Edukacja psychoseksualna a poczucie punktualności zadań rozwojowych u osób z wrodzoną niepełnosprawnością ruchową*”

STRESZCZENIE

Osiąganie dojrzałości biopsychospołecznej jest podstawowym zadaniem okresu wczesnej dorosłości (Brzezińska, 2001). Jako istotna w tym okresie życia jawi się seksualność realizowana przez młodego człowieka przez inicjowanie życia seksualnego, budowanie pierwszych poważnych związków intymnych oraz zakładanie rodziny (Brzezińska, Kaczan, 2010). Prawidłową realizację zadań rozwojowych determinuje szereg czynników obecnych w życiu człowieka, w tym przede wszystkim sprawność jego organizmu, która niejednokrotnie ogranicza efektywne wkraczanie w dorosłość (Kurpiel, 2011; Czapla, Otrębski, 2018).

Realizując projekt badań własnych postanowiono przeanalizować relację między otrzymaną edukacją psychoseksualną a poczuciem punktualności realizacji zadań rozwojowych w okresie wczesnej dorosłości. Ponadto analizom poddano następujące zmienne pośredniczące: poziom wiedzy o seksualności, poziom przystosowania oraz koncepcję własnej seksualności.

Przebadano 160 osób w okresie wczesnej dorosłości, które podzielono na dwie grupy osób z wrodzoną niepełnosprawnością ruchową pozostających w normie intelektualnej (83 osoby) i sprawnych rówieśników (77 osób). Wykorzystano pięć narzędzi badawczych: *Kwestionariusz Poczucia Punktualności Zdarzeń Życiowych w okresie wczesnej dorosłości* (Brzezińska, Kaczan, 2010), *Kwestionariusz Otrzymanej Edukacji Psychoseksualnej* (Czapla, Otrębski, 2019); *Kwestionariusz Wiedzy o Seksualności* (Czapla, Otrębski, 2019); *System Oceny Zachowań Adaptacyjnych – ABAS-3* (Otrębski, Domagała-Zyśk, Czus, 2019); *Kwestionariusz Koncepcji Własnej Seksualności* (MSSCQ-pl, w polskim tłumaczeniu i adaptacji, Czapla, Otrębski, 2019) oraz *Ankiety danych socjodemograficznych*.

Wykazano zróżnicowanie w zakresie wszystkich analizowanych zmiennych między grupami osób niepełnosprawnych i sprawnych. Osoby z grupy klinicznej uzyskiwały statystycznie niższe wyniki w zakresie wszystkich analizowanych zmiennych w porównaniu z osobami sprawnymi. Ponadto poza wyjątkami wykazano jak zakładano więcej w grupie klinicznej niż w grupie osób sprawnych.

Co więcej ujawniono pośredniczenie umiejętności kierowania sobą oraz poziomu wiedzy o seksualności w zakresie wiedzy stereotypowej między obecnością treści biologicznych w ramach otrzymanej edukacji psychoseksualnej oraz edukacją w modelu całościowym (typ C) a poczuciem punktualności zadań rozwojowych w obszarze zakładania rodziny i budowania bliskich związków. Podobnie negatywna samoocena seksualna oraz nadmierne zaabsorbowanie seksem pośredniczą między wybranymi kategoriami otrzymanej edukacji psychoseksualnej a ogólnym poziomem wiedzy o seksualności oraz poziomem wiedzy stereotypowej. Wyniki pozwalają na sformułowanie wskazówek dotyczących edukacji psychoseksualnej oraz udzielania wsparcia młodym niepełnosprawnym wkraczającym w dorosłe życie.